

POROČILO O DELU ZA LETO 2023

UVOD

Ob zaključku leta 2022 smo na organih Knjižnice Velenje (v nadaljevanju Knjižnica) obravnavali in sprejeli dokument Strateški načrt Knjižnice Velenje 2023-2027. V njem smo zapisali, da bo knjižnica poudarjala vlogo središča za neomejeno dostopnost knjižničnega gradiva in informacij ter bo tako pomemben dejavnik pri vseživljenjskem razvijanju bralne kulture, demokratičnega mišljenja in visokih meril sodobne informatizirane družbe. Knjižnica bo pri ponudbi virov in storitev sledila trendom razvoja sorodnih knjižnic doma in v tujini in potrebam sodobnih uporabnikov. Sodobna, k uporabniku usmerjena knjižnica, bo oblikovana kot prostor navdiha, učenja, srečevanj, kulturnih prireditev in druženja. Na področju izobraževanja, informacijske pismenosti in kulture bo (p)ostala knjižnica občasna ali stalna temeljna podpora vsem občanom pri pridobivanju kvalitetnih informacij in znanj.

V letu 2023 smo bili s svojimi raznolikimi in mnogimi aktivnostmi kot aktivni partner v lokalnem okolju usmerjeni v razvoj novih storitev, proaktivnost, povezovanje in pridobivanje znanj, potrebnih kot odgovor na neprestane spremembe v družbi. Spodbujali smo vseživljenjsko učenje, raziskovanje, ustvarjalnost, druženje in aktivno preživljanje prostega časa. Prispevali smo k premoščanju razlik med prebivalci in krepili kulturo dialoga ter sodelovanja v skupnosti. Z domoznansko dejavnostjo gradimo kulturno identiteto in pripadnost skupnosti.

V Strateškem načrtu 2023-2027 smo močno poudarili komponento sodelovanja z zunanjim okoljem, kar smo v letu 2023 v veliki meri že uspešno realizirali. Morda je tudi to pripomoglo k dejstvu, da je knjižnico obiskalo več bralcev in obiskovalcev kot preteklo leto, bodisi zaradi izposoje knjižnega gradiva, uporabe različnih prostorov knjižnice ali obiska prireditev in dogodkov.

Odnosi s strokovnim svetom zavoda, svetom zavoda, občino ustanoviteljico in ostalima dvema občinama so bili na zelo visoki ravni in samo želimo si lahko, da bo sodelovanje tako kvalitetno teklo še naprej. To je zagotovo pomembno sporočilo tudi splošni lokalni javnosti, da knjižnica dobro deluje in ima ustvarjene pogoje za vsebinski nadaljnji razvoj.

01 PREDSTAVITEV ZAVODA

Knjižnica Velenje je bila od ustanovitve leta 1962 samostojna vse do oblikovanja Kulturnega centra Ivana Napotnika Velenje leta 1975. Kulturni center Ivana Napotnika je obsegal štiri organizacijske enote: Knjižnico, Prireditve, Muzej in Galerijo. 3. 2. 2004 je bil Kulturni center Ivana Napotnika Velenje reorganiziran v Javni zavod Knjižnica Velenje in Javni Zavod Muzej Velenje. Knjižnica Velenje, kot pravni naslednik Kulturnega centra Ivana Napotnika, je v organizacijskih enotah Knjižnica in Prireditve opravljala knjižnično in prireditveno dejavnost še do 12. 3. 2008, ko je bila iz nje s spremembami in dopolnitvami Odloka o ustanovitvi izločena prireditvena dejavnost (ustanovitev Festivala Velenje). Z občinama Šoštanj in Šmartno ob Paki ima zavod sklenjeni pogodbi o izvajanju knjižnične dejavnosti na njunem področju.

Splošna knjižnica je ustanova, namenjena vsem prebivalcem območja. Po zakonu o knjižničarstvu gre za javno službo, ki jo v osnovi organizirajo in financirajo občine, država pa jo podpira pri različnih projektih in nabavi knjižničnega gradiva. Knjižnica je namenjena vsem prebivalcem ne glede na njihovo starost, spol, izobrazbo, veroizpoved, nacionalno ali socialno pripadnost itd., in predstavlja enega stebrov lokalnega kulturnega, izobraževalnega in družabnega življenja, s splošno dostopnostjo do zbranega znanja in informacij pa vpliva tudi na gospodarski razvoj in socialno promocijo.

Organi zavoda so: direktor, svet Knjižnice in strokovni svet. Direktor: Drago Martinšek. Svet Knjižnice: Dimitrij Amon (predsednik), Gašper Koprivnikar, Tjaša Oderlap, Veronika Juvan, Marija Antonija Kovačič, Marjeta Blatnik, Brina Zabukovnik Jerič.

Strokovni svet: Zdenko Gorišek, Nina Mavec Krenker, Dušan Pirc, Katja Gjerkeš Knežević, Andreja Stvarnik, Frank Špiler.

V zavodu je bilo 31. 12. 2023 zaposlenih 29 delavcev in 4 javni delavci.

02 PRAVNE PODLAGE DELOVANJA IN ZAKONODAJA

Krovni dokumenti

Zakon o zavodih (ZZ) (Uradni list RS, št. 12/1991 in spremembe),
Zakon o knjižničarstvu (Uradni list RS, št. 87/2001, 96/2002-ZUJIK, 92/2015),
Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo (ZUJIK) (Uradni list RS, št. 77/2007 in spremembe),
Zakon o lokalni samoupravi (ZLS) (Uradni list RS št. 94/2007 - uradno prečiščeno besedilo in spremembe),
Odlok o ustanovitvi javnega zavoda Knjižnica Velenje (2004, s spremembami in dopolnitvami),
Resolucija o nacionalnem programu za kulturo za obdobje 2022–2029,
Strategija razvoja slovenskih splošnih knjižnic 2022–2027,
TUS-trajnostna urbana strategija Mestne občine Velenje do leta 2030,
Lokalni program kulture Mestne občine Velenje 2022–2028,
Strateški načrt Knjižnice Velenje 2023-2027 – poslanstvo in vizija zavoda,
Pogodbe o izvajanju knjižnične dejavnosti v Mestni občini Velenje, občinah Šoštanj in Šmartno ob Paki z vsakoletnimi aneksi.

Drugi predpisi

Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (Uradni list RS, št. 28/2023),
Pravilnik o načinu določanja skupnih stroškov osrednjih knjižnic, ki zagotavljajo knjižnično dejavnost v več občinah in stroškov krajevnih knjižnic (Uradni list RS, št. 19/2003),
Pravilnik o bibliotekarskem izpitu (Uradni list RS, št. 75/2016),
Pravilnik o hranjenju, uporabi in izločanju obveznih izvodov publikacij (Ur. list RS, št. 90/2007), Pravilnik o izdaji dovoljenja za vzajemno katalogizacijo (Uradni list RS, št. 107/2008 in spremembe),
Pravilnik o razvidu knjižnic (Uradni list RS, št. 105/2003),
Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice (za obdobje 2018–2028) (Nacionalni svet za knjižnično dejavnost, 2018),
Etični kodeks slovenskih knjižničarjev (ZBDS, 1995),
Navodila za strokovno obdelavo in hranjenje nacionalno pomembnega domoznanskega knjižničnega gradiva v splošnih knjižnicah (NUK, 2012),
Navodilo za izločanje in odpis knjižničnega gradiva (NUK, 2013),
Uredba o osnovnih storitvah knjižnic (Uradni list RS, št. 29/2003),
Zakon o avtorski in sorodnih pravicah (ZASP) (Uradni list RS, št. 21/1995 in spremembe),
Zakon o varstvu osebnih podatkov (ZVOP-1) (Uradni list RS, št. 86/2004 in spremembe),
Zakon o delovnih razmerjih ZDR-1 (Uradni list RS, št. 21/2013 in spremembe),
Zakon o javnih uslužbencih (ZJU) (Uradni list RS, št. 56/2002 in spremembe),
Zakon o varnosti in zdravju pri delu (Uradni list RS, št. 43/2011),
Zakon o računovodstvu (Uradni list RS, št. 23/1999, 30/2002 - ZJF-C in 114/2006 - ZUE),
Slovenski računovodski standardi (Uradni list RS, št. 95/2015 in spremembe),
Zakon o sistemu plač v javnem sektorju (Uradni list RS, št. 56/2002 in spremembe),
Zakon o javnih financah (Uradni list RS, št. 79/1999 in spremembe),
Kolektivna pogodba za javni sektor (Uradni list RS, št. 57/2008 in spremembe),
Kolektivna pogodba za kulturne dejavnosti v Republiki Sloveniji (Uradni list RS št. 45/1994 in spremembe),
Zakon o javnem naročanju (Uradni list RS, št. 91/2015, Uradni list Evropske unije, št. 307/2015 in spremembe),
Zakon o javnih financah (Uradni list RS, št. 79/1999 in spremembe).

Notranji akti

Knjižnica ureja svoje delovanje z notranjimi akti: Pravilnik o poslovanju Knjižnice Velenje, Pravilnik o videonadzoru, Pravilnik o zavarovanju podatkov, Pravilnik o delovnem času, Pravilnik o notranji organizaciji in sistemizaciji delovnih mest v Knjižnici Velenje, Knjižnični red.

Za potrebe poročanja in načrtovanja pripravi vsako leto naslednje dokumente: Letno poročilo, Program dela, Načrt nakupa gradiva in Gradivo, kupljeno iz sredstev Ministrstva za kulturo.

Knjižnična dejavnost

Knjižnična dejavnost, ki je knjižnična javna služba, zajema: zbiranje, obdelovanje, hranjenje in posredovanje knjižničnega gradiva, zagotavljanje dostopa do knjižničnega gradiva in elektronskih publikacij, izdelovanje knjižničnih katalogov, podatkovnih zbirk in drugih informacijskih virov, posredovanje bibliografskih in drugih informacijskih proizvodov in storitev, sodelovanje v medknjižnični izposoji in posredovanju informacij, pridobivanje in izobraževanje uporabnikov, informacijsko opismenjevanje, varovanje knjižničnega gradiva, ki je kulturni spomenik, - drugo bibliotekarsko, dokumentacijsko in informacijsko delo. Knjižnična dejavnost, potrebna za izvajanje javne službe na področju vzgoje in izobraževanja, izhaja iz potreb te dejavnosti in zajema posamične, z njo povezane naloge iz prejšnjega

odstavka ter glede na te potrebe tudi druge naloge, določene s področnim zakonom. Javna služba je tudi dejavnost knjižničnega informacijskega servisa za izmenjavo podatkov v nacionalnem vzajemnem bibliografskem sistemu, ki je namenjena zagotavljanju: - pogojev za delovanje vzajemnega bibliografskega sistema, - dostopnosti elektronskih virov informacij v tem sistemu.

Dejavnost iz tega člena izvajajo osebe javnega prava, na podlagi koncesije pa tudi druge pravne osebe in posamezniki. Njen obseg se določi s programom dela in finančnim načrtom oziroma s koncesijsko pogodbo. Splošne knjižnice, ki izvajajo knjižnično dejavnost za prebivalstvo v svojem okolju, zagotavljajo storitve tudi za skupine prebivalcev s posebnimi potrebami (16. člen Zakona o knjižničarstvu).

Splošne knjižnice v okviru javne službe iz 2. člena tega zakona tudi: sodelujejo v vseživljenjskem izobraževanju, zbirajo, obdelujejo, varujejo in posredujejo domoznansko gradivo, zagotavljajo dostopnost in uporabo gradiv javnih oblasti, ki so splošno dostopna na elektronskih medijih, organizirajo posebne oblike dejavnosti za otroke, mladino in odrasle, ki so namenjene spodbujanju bralne kulture, organizirajo posebne oblike dejavnosti za otroke, mladino in odrasle s posebnimi potrebami, - organizirajo kulturne prireditve, ki so povezane z njihovo dejavnostjo. Splošne knjižnice so vključene v nacionalni vzajemni bibliografski sistem. Splošne knjižnice lahko opravljajo tudi gospodarsko dejavnost, če je ta oziroma njen prihodek namenjen opravljanju knjižnične dejavnosti kot javne službe. Splošna knjižnica lahko prenese posamezne naloge iz druge alineje na osrednjo območno knjižnico ali v soglasju z njo na drugo knjižnico s tega območja.

Mreža knjižnic

V mreži Knjižnice delujejo tri krajevne knjižnice, ki so v treh občinskih središčih našega območja, Knjižnica Velenje, Mestna knjižnica Šoštanj in Knjižnica Šmartno ob Paki. Mreža knjižnic je dobro razvita, saj zadovoljujemo potrebe po knjižnični dejavnosti v vseh občinskih središčih. Vsak član knjižnice lahko katero koli knjižnično gradivo, ki je v zbirki vseh treh knjižnic, prejme z medoddelčno izposajo v svoji krajevni knjižnici. Pri načrtovanju in izvajanju nalog se ravnamo po Pravilniku o načinu določanja skupnih stroškov osrednje knjižnice, ki zagotavlja knjižnično dejavnost za več občin in stroškov krajevne knjižnice, ter sprejetih in podpisanih pogodb o sofinanciranju knjižnične dejavnosti. Knjižnica izvaja skupne naloge in dejavnost za tri občine. Skrbi za usklajevanje nabavne politike gradiva na območju, spremlja in usmerja strokovno delo na podlagi dogovorjene knjižničarske politike, organizira delo v krajevnih knjižnicah, skrbi za strokovno izpopolnjevanje knjižničarskih delavcev, zbira podatke o delovanju knjižnic na svojem območju, je nosilka knjižničnega informacijskega sistema, ima lastno bazo podatkov ter organizira medknjižnično izposajo.

03 KNJIŽNIČNA ZBIRKA

Zaloga

Knjižnična zbirka Knjižnice je konec leta 2023 štela skupaj **206.337** enot oz. 136.673 naslovov. Serijskih publikacij je bilo 3.094 enot. Skupaj štejemo 191.046 enot knjižnega gradiva ter 15.291 enot neknjižnega¹ gradiva (92,59 % : 7,41 %). Leposlovja je 127.852 enot gradiva, strokovnega gradiva 78.485 enot (61,96 % : 38,04 %). Otrokom in mladini^[2] je namenjeno 79.221 enot gradiva, odraslim 127.116 enot (38,40 % : 61,60 %). Največ gradiva je v Velenju, 156.552 enot z 91.018 različnimi naslovi. Leposlovnega gradiva je 93.748 enot, strokovnega 62.804 enot, knjižnega gradiva je 144.454 enot in neknjižnega 12.098 enot. Za otroke in mladino je na izbiro 57.484 enot gradiva, za odrasle 99.068 enot. V Mestni knjižnici Šoštanj obsega zbirka 34.156 enot gradiva s 30.953 naslovi, od tega je leposlovnega gradiva 22.662 enot in strokovnega gradiva 11.494 enot. Knjižnega gradiva je 31.905 enot in 2.251 enot neknjižnega. Za otroke in mladino je namenjeno 14.360 enot, odraslim 19.796 enot. V Knjižnici Šmartno ob Paki obsega zbirka 15.629 enot s 14.702 naslovi. V zbirki je 14.687 enot knjižnega gradiva ter 942 enot neknjižnega gradiva. Leposlovja je 11.442 enot ter 4.187 enot strokovnega gradiva. Otrokom in mladini je namenjeno 7.377 enot, odraslim 8.252 enot.

Prirast

V letu 2023 smo pridobili **6.141** enot gradiva s 3.543 različnimi naslovi, od tega 5.646 knjižnega gradiva ter 495 neknjižnega gradiva. Med novostmi je 3.814 enot leposlovja ter 2.327 enot strokovne literature; 3.803

---

¹ Za namen tega besedila je »neknjižno gradivo« mišljeno kot neknjižno gradivo na fizičnih nosilcih, kot so publikacije, razmnožene na papirju, ki ne obsegajo več kot štirih strani, ter publikacije na vseh drugih nosilcih zapisa. Glede na nosilce zapisa ter glede na vsebino zapisa delimo neknjižno gradivo na: kartografsko gradivo, slikovno gradivo, glasbene tiske, rokopisno gradivo, elektronske vire, drobne tiske in drugo. [2] Izraz »mladina« vključuje mlade do vključno 14. leta starosti.

enot je za odrasle ter 2.338 enot za otroke in mladino. V dar je bilo sprejetih 643 enot gradiva. Največji prirast gradiva je v Velenju, in sicer 4.703 enot gradiva, 3.511 naslovov. Od tega je 4.285 enot knjižnega in 418 enot neknjižnega gradiva. Strokovnega gradiva je 2.244 enot, leposlovja 2.459 enot. Za otroke in mladino smo nakupili 1.605 enot ter za odrasle 3.098 enot gradiva.

Mestna knjižnica Šoštanj je v letu 2023 pridobila 1.080 enot gradiva, 1.067 naslovov, od tega 1.072 enot knjižnega in 8 enot neknjižnega gradiva. Strokovnega gradiva je 301 enota in leposlovja 779 enot. Za otroke in mladino smo kupili 475 enot ter za odrasle 605 enot gradiva. Knjižnica Šmartno ob Paki je v letu 2023 pridobila 358 enot gradiva, 353 naslovov, od tega 356 enot knjižnega in 2 enoti neknjižnega gradiva. Strokovnega gradiva je 85 enot, leposlovja 273 enot. Za otroke in mladino smo nabavili 156 enot ter za odrasle 202 enoti gradiva. Po lokacijah se je zbirka povečala: Nakup gradiva v letu 2023 je bil bolj naklonjen leposlovnemu gradivu (57,17 %) kot strokovnemu gradivu (42,82 %). Strokovna priporočila so strokovno in leposlovno gradivo izenačila na enako razmerje (50 %).

Odpis gradiva

Skupni odpis v letu 2023 je dosegel **4.934** enot. Od tega smo izločili 4.157 enot knjižnega in 777 enot neknjižnega gradiva. Izločanje in odpis knjižničnega gradiva je sestavni del oblikovanja in izgradnje kvalitetne knjižnične zbirke. V ta namen v knjižnici vsaj enkrat letno izločimo zastarelo, izrabljeno, izgubljeno ali izčrpano knjižnično gradivo. Komisija je izločala in odpisala gradivo, ki je glede na namen knjižnice vsebinsko ali fizično neustrezno, po naslednjih kriterijih: poškodovano in umazano gradivo drugo gradivo v slabem stanju, odvečna e-gradiva, ki glede na povpraševanje ne ustrezajo več potrebam uporabnikov, nepopolno gradivo, zastarelo gradivo, gradivo, ki je dostopno tudi v drugih knjižnicah, starejše izdaje gradiva, ki jih lahko nadomestimo z novejšimi, pogrešano gradivo zaradi kraj, izgube in podobno.

04 UPORABA KNJIŽNICE

Odpričnost knjižnice

Knjižnica je bila v vseh enotah zaprta ob nedeljah, na dneve državnih praznikov ter na dan Knjižnice drugi petek v juniju. Na dneve pred dvodnevni prazniki (novo leto, prvi maj, dan reformacije/dan mrtvih, božič/dan samostojnosti ali nedelja + praznik) je bila Knjižnica v vseh enotah, ki tisti dan delujejo, odprta od 8. do 13. ure. Mestna knjižnica Velenje je bila odprta 60 ur tedensko, Mestna knjižnica Šoštanj 36 ur tedensko in Knjižnica Šmartno ob Paki 20 ur tedensko. Skupaj so bile v letu 2023 vse tri enote odprte 4.973 ur.

Obisk knjižnice

Celotni obisk knjižnice izračunavamo preko različnih parametrov. Tako beležimo obisk kot vstop osebe (posameznika) v prostore knjižnice in se meri s senzorjema na obeh vhodih. Merimo tudi obisk oseb, ki se udeležijo prireditve v organizaciji knjižnice (podrobno v prilogi Prireditve). Prav tako merimo število obiskov, ki temeljijo na transakcijah v sistemu COBISS, evidentiranih v izposoji. Obisk, ki ga beležimo za potrebe tega poročila, zajema upoštevanje obiskov članov, ki so jih opravili zaradi izposoje/vračanja gradiva na dom, vpisa, rezervacije/naročanja gradiva ali druge spremembe podatkov. Kot spletni obisk knjižnice je všteti tudi obisk spletnih portalov za izposajo elektronskih knjig, kot sta Biblos in Audibook. Knjižnica je v vseh treh enotah v letu 2023 zabeležila **223.700** obiskov. Knjižnico je obiskalo 156.859 oseb (127.390 v Velenju, 21.530 v Šoštanju in 7.939 v Šmartnem ob Paki), od tega zaradi izposoje in vračila gradiva 111.323 članov (88.053 v Velenju, 17.050 v Šoštanju in 6.220 v Šmartnem ob Paki). Prireditve se je udeležilo 9.564 oseb (v Velenju 8.374, Šoštanju 820 in v Šmartnem ob Paki 370). Preko oddaljenega dostopa mCobiss je bilo zabeleženo 60.515 obiskov ter preko spletnega mesta 6.326 obiskov.

Izposoja gradiva

V letu 2023 je bilo izposojenih 252.811 fizičnih enot gradiva na dom. Od tega je bilo 246.529 enot knjižnega gradiva ter 6.282 enot neknjižnega gradiva. Leposlovja je bilo 183.417 enot gradiva, neleposlovnega gradiva 69.394 enot. Za odrasle je bilo izposojenega 138.211 enot gradiva, otrokom in mladim 114.600 enot gradiva. V Velenju je knjižnica v letu 2023 na dom izposodila 198.755 enot gradiva, 192.863 enot knjižnega gradiva ter 5.892 enot neknjižnega gradiva, od tega je bilo 104.100 enot leposlovja, neleposlovnega gradiva pa je bilo 94.655 enot. Odraslim je bilo izposojeno 136.483 enot gradiva, otrokom in mladini 62.272 enot gradiva. Na knjigomatih v knjižnici v Velenju je bilo izposojenih 34.936 enot gradiva (17,57 %) ter vrnjenih 130.462 enot gradiva. V Šoštanju je bilo v letu 2023 na dom izposojenih 39.316 enot, od tega 38.592 enot knjižnega in 742 enot neknjižnega gradiva. 26.974 enot so si izposodili odrasli, 12.342 enot mladina. Leposlovnega gradiva je bilo izposojeno 23.128 enot ter neleposlovnega gradiva 16.188 enot. Knjižnica Šmartno ob Paki je v letu 2023 na dom izposodila 14.740 enot, od tega 14.563 knjižnega in

177 enot neknjižnega gradiva; 9.130 enot so si izposodili odrasli, 5.610 enot otroci in mladina. Leposlovnega gradiva je bilo izposojeno 8.524 enot ter neleposlovnega gradiva 6.216 enot.

Medknjižnična izposoja

Člani knjižnice si lahko izposojajo gradivo v vseh treh lokalnih knjižnicah in naročajo gradivo iz tiste, kjer je trenutno prosto. Posredno, preko medknjižnične izposoje, je članom knjižnice omogočen dostop tudi do gradiva drugih slovenskih in tujih knjižnic. Medknjižnična izposoja je plačljiva storitev (stroški poštnine) knjižnice, ki je namenjena predvsem izmenjavi strokovnega, študijskega gradiva. Za člane je po posebnem dogovoru brezplačna tista medknjižnična izposoja, ki se zanje izvede med splošnimi knjižnicami na celjskem območju. V letu 2023 smo iz drugih knjižnic naročili 395 enot gradiva, dobavljenih pa je bilo 375 enot knjižnega gradiva. Iz Knjižnice Velenje je bilo naročenih 159 ter dobavljenih 156 enot gradiva.

Komunikacija članov s knjižnico

Moja knjižnica in mCobiss

Spletni servis Moja knjižnica in aplikacija za mobilne naprave mCobiss se uporabljata za osnovno samostojno komunikacijo člana s knjižnico. Član ima v Moji knjižnici možnost pregledati izposojeno gradivo, pregledati postavljene omejitve, podaljšati rok izposoje, izpisati zgodovino izposojenega gradiva, poravnati terjatev z Moneto, rezervirati izposojeno ali naročiti prosto gradivo, pregledati odprta in zaključena naročila za medknjižnično izposajo ter podaljšati članstvo. Preko teh dveh servisov je bilo lani opravljenih 60.515 transakcij.

Bibliofon

Storitev Bibliofon članom knjižnice omogoča podaljševanje roka vrnitve izposojenega gradiva preko najbolj razširjenega komunikacijskega sredstva – telefona, 24 ur na dan, vse dni v letu. Del storitve Bibliofon je tudi SMS obveščanje o datumu roka vrnitve izposojenega gradiva. V letu 2023 je bilo na spletni servis Bibliofon opravljenih 118 klicev. Skupaj je bilo 208 enotam podaljšan čas izposoje. Iz servisa Bibliofon je bilo poslanih 10.212 SMS obvestil, ki naše bralce opominjajo na skorajšnji potek izposojnega roka gradiva.

eFollowr

Knjižnica svoje prireditve in dogodke predstavlja mesečno z nekoliko obsežnejšim mesečnim napovednikom dogodkov v knjižnici. Za napovednik prireditev uporabljamo e-pošto in brezplačno aplikacijo eFollowr, ki si jo člani sami namestijo na telefon.

Storitve za uporabnike, ki potrebujejo prilagoditve

Knjižnica Velenje izjemno dobro sodeluje z ustanovami in društvi v lokalnem okolju, ki združujejo ljudi s posebnimi potrebami. Tako varovancem Centra za vzgojo, izobraževanje in usposabljanje (CVIU) nudimo različne oblike bibliopedagoškega dela (pravljicne ure, vodstvo po knjižnici, odprtja razstav (v okviru katerih predstavijo svoje izdelke), sodelovanje pri Pikini bralni znački in projektu Rastem s knjigo ...). V posebni zbirki, ki smo jo poimenovali Lažje berem, je knjižno in neknjižno gradivo, primerno za osebe z okvarami vida, disleksijo, motnjami v duševnem razvoju, pa tudi za oklevajoče bralce in priseljence, ki še ne obvladajo dobro slovenskega jezika oziroma se ga učijo. Zbirka je locirana na posebnem mestu v knjižnici in dobro označena, tako s tablami kot s piktogrami, ki nakazujejo šest skupin: disleksija, brajica, znakovni jezik, zvočne knjige, večji tisk in lahko branje. Poleg zbirke smo postavili tudi omaro z bralnimi pripomočki (lupe, bralna očala in ravnila za dislektike) ter računalnik s sintetizatorjem govora. Le ta omogoča slepim in slabovidnim uporabnikom uporabo računalnika z dodatno prilagoditvijo. Računalnik je postavljen v kotiček z dodatno osvetlitvijo, ki je namenjen predvsem slabovidnim uporabnikom. Aktivno sodelujemo s Knjižnico slepih in slabovidnih Minke Skaberne. V letu 2023 smo še obogatili zbirko zvočnih knjig, ki obsega že okrog 50 naslovov, dobimo pa jih v dar od izdajatelja Zveze društev slepih in slabovidnih Slovenije. V glavnem so to dela slovenskih avtorjev (romani, kratka proza) za odrasle in tudi za mladino. Po zvočnicah naši uporabniki vedno bolj posegajo, ne samo osebe s posebnimi potrebami, ampak tudi starejša populacija, ki ima težave z vidom. Povečala se je izposoja zvočnih knjig preko mobilne aplikacije audibook, našim uporabnikom je na voljo že 783 naslovov, prav tako pa tudi izposoja elektronskih knjig, portal biblos.si, na voljo je že 3.041 naslovov. Člani knjižnice si morajo za prenos zvočnih in e-knjig namestiti aplikaciji, podrobnejša navodila oz. pomoč pa lahko dobijo na naši spletni strani ali v knjižnici. V skladu z zahtevami ZDSMA smo prilagodili spletno stran knjižnice: izbira kontrastne barvne sheme, izbira druge pisave in velikosti, izbira pisave za uporabnike z disleksijo, večja velikost kurzorja miške, skok na glavno vsebino, ki je kot prva povezava dostopna s tabulatorjem na vseh straneh, pomik po meniju s smernimi tipkami ali tabulatorjem in skok iz postavke podmenija na nadrejeno postavko s tipko ESC, prikaz trenutne lokacije tabulatorja, samodejni skok tabulatorja v pojavno okno, izhod iz pojavnega okna s tipko ESC. Nadaljujemo

izvajanje bralnega krožka, Moč branja, ki je namenjen vsem odraslim, še posebej ranljivim skupinam, kot so slepi, slabovidni, odrasli s specifičnimi težavami, starejši ipd. Srečujemo se enkrat mesečno. Že vrsto let izvajamo bralne urice v domovih za starejše, v Topolšici in Velenju. Tudi te čajanke potekajo enkrat mesečno. V preddverju knjižnice, kjer se izvajajo prireditve, imamo montirano slušno zanko, ki omogoča osebam z okvaro sluha spremljanje prireditev in lažjo komunikacijo. Glede na povpraševanje naših uporabnikov izvajamo tudi dostavo gradiva na dom. Namenjena je vsem, ki zaradi invalidnosti, starosti ali težje bolezni s težavo pridejo do knjižnice. Okrepili smo sodelovanje z Društvom NOVUS. V okviru projekta »Razvoj in izvajanje dolgih programov socialne aktivacije ter opolnomočenje oseb za lažji vstop na trg dela«, izvajamo različne aktivnosti za zainteresirane osebe iz omenjenega programa. Gre predvsem za predstavitev knjižnice ter njihovo pomoč pri pospravljanju in urejanju polic. Umestitev notranje taktilne poti za slepe in slabovidne osebe, od vhoda knjižnice do oddelka izposoje, kjer knjižničar sprejme slepo ali slabovidno osebo in ji je v pomoč pri orientiranju v prostorih knjižnice, se je izkazala za zelo dobrodošlo, saj slepemu in slabovidnemu uporabniku omogoča samostojni dostop do knjižničnih uslug. Tudi v bodoče se bomo trudili, da bomo čim dostopnejši vsem našim uporabnikom, še posebej invalidom (katerim nudimo brezplačno članarino) ter uporabnikom s posebnimi potrebami in tako s svojo dejavnostjo in pozitivnim odnosom prispevali k izboljšanju njihovega življenja v naši lokalni skupnosti. Knjižnica je kupila elektronsko lupo, ki je postavljena v sklopu zbirke Lažje berem; omogoča lažje branje tudi izjemno drobnega tiska, z možnostjo povečave do 90 x ter nastavitve barvnih kontrastov za različne okvare vida. Bralna značka v lahkem branju poteka od dneva splošnih knjižnic (20. november) do mednarodnega dneva lahkega branja (28. maj); gre za seznam knjig, ki imajo oznako lahko branje; 4 x letno potekajo tudi bralna srečanja. Nadomestna dopolnilna komunikacija (NDK): Društvo Mavrica izzivov iz Ljubljane nam je podarilo gradivo za nadomestno dopolnilno komunikacijo h knjigam za mlajše uporabnike; dodatno gradivo vsebuje fotografije, risbe, simbole, ki so v pomoč otrokom za razumevanje literarne vsebine; tako imajo otroci z motnjami v govorno jezikovni komunikaciji enakovredne možnosti za razumevanje besedila. Ob mednarodnem tednu gluhih smo gostili Medobčinsko društvo gluhih in naglušnih Velenje, ki so pripravili razstavo ter okroglo mizo, kjer so spregovorili o problematiki oseb z okvaro sluha; potekal je tudi celotredenski tečaj slovenskega znakovnega jezika.

Spodbujanje branja

Prav vsi zaposleni se trudimo, da poleg priporočil različnih žanrov spodbujamo branje pri vseh starostnih skupinah, tudi s številnimi priložnostnimi razstavami in predstavitvami knjig v obliki različnih prireditev. Otrokom namenjamo pravljíčne ure, pravljíčno angleščino, pravljíčno jogo ter meditacijo z medvedkom Tapkom. Predšolski otroci ter tisti do 6. razreda osnovne šole lahko opravijo Pikino bralno značko (v letu 2023 jo je osvojilo 205 otrok, če pa štejemo partnerske knjižnice, jih je skupaj okoli 600). Vsak mesec pripravimo uganko meseca, ki se vedno navezuje tudi na knjige in iskanje odgovorov iz knjig. Spodbujanju družinskega branja so namenjeni posebni nahrbtniki, ki smo jih poimenovali Malha dobrih zgodb. Za najstnike je na voljo Cool knjiga, kjer se z obiskovalci pogovarjamo o temah, ki so jim blizu, osnova pa je seveda izbrana knjiga. Enkrat mesečno se najstniki dobijo tudi v okviru projekta Filmoljubci, kjer je v ospredju sicer film, ki pa ima običajno tudi knjižno predlogo. Poleg tega lahko najstniki opravljajo Filmsko značko (v letu 2023 jo je osvojilo 35 najstnikov), in sicer po priporočilnem seznamu, ki se vsako leto spreminja. V poletnih mesecih pa jih spodbujamo k branju kakovostnih knjig s projektom Cool knjiga z vami na počitnicah. Enkrat letno organiziramo Noč knjige za najstnike, ko v knjižnici prespimo, vmes pa se družimo z izbranim literarnim ustvarjalcem, ki običajno izvede tudi delavnico, beremo, gledamo filme ... Odraslim je namenjena Bralna značka za odrasle: odprimo knjige (v letu 2023 jo je osvojilo 62 bralcev), ki poteka vsako leto od mednarodnega dneva pismenosti, 8. septembra, do mednarodnega dneva knjige, 23. aprila. Vsak mesec poteka tudi bralni klub, imenovan Moč branja ter spletni bralni klub Sončni žarek. Enkrat tedensko objavimo tudi priporočila v tedniku Naš čas, priporočene knjige pa vnašamo tudi na spletni portal dobreknjige.si.

05 ČLANI

V letu 2023 je bilo v Knjižnici **8.456** aktivnih članov, ki so imeli v letu 2023 zabeležen vsaj en fizični ali elektronski obisk v Knjižnici. 3.192 članov je starih manj kot 15 let. Uporabniki knjižnice so fizične ali pravne osebe, ki uporabljajo gradivo ali storitve knjižnice, član pa je registriran uporabnik, kar pomeni, da se je v knjižnico včlanil z namenom, da bi v skladu s knjižničnimi pravili uporabljal gradivo ali storitve, znotraj knjižnice ali izven nje. Pravila izračuna števila aktivnih članov: Kot aktivni člani se štejejo samo člani, ki so fizične osebe. Partnerji, ki so aktivni zaradi medknjižnične izposoje, ter oddelki knjižnice, se v število aktivnih članov ne štejejo. Vsak član se kot aktiven šteje samo enkrat. To velja tudi v primeru knjižnice z oddelki, če je bil član aktiven v več kot enem oddelku. Pri razvrščanju podatkov o aktivnih članih se upoštevajo lastnosti članov, ki so jih imeli v času evidentiranja transakcije v izposoji. Če se je pri članu

podatek za razvrščanje v izpisu spremenil (npr. sprememba kategorije iz osnovnošolca v srednješolca), se v skupnem seštevku števila aktivnih članov upošteva samo enkrat. Knjižnica pokriva območje, ki ga sestavljajo MO Velenje ter občini Šoštanj in Šmartno ob Paki, skupaj 45.694 prebivalcev². Od tega jih živi v MO Velenje 33.548³ (73,41 %), v občini Šoštanj 8.822 (19,3 %) ter v občini Šmartno ob Paki 3.324 (7,27 %). Delež članstva je 18,5 %.

06 ELEKTRONSKI VIRI

Podatkovne zbirke

Podatkovne zbirke so na spletni strani Knjižnice Velenje dostopne preko menija e-knjižnica. Poleg lastnega gradiva ponuja knjižnica tudi dostop do nekaterih podatkovnih zbirk: Tax-Fin-Lex, EBSCOhost, arhiv Večera, SSKJ2, EBonitete, PressReader, EBooks, ki so sicer plačljive, a jih člani knjižnice lahko uporabljajo brezplačno tudi od doma oz. iz računalnikov zunaj knjižničnih prostorov. Osrednja knjižnica Celje je za Knjižnico Velenje v letu 2023 zagotavljala oddaljeni dostop do naslednjih podatkovnih zbirk: Find-info, eBonitete, PressReader in Večer arhiv. Zveza bibliotekarskih društev Slovenije pa nam omogoča dostop do podatkovnih baz EbscoHost. Poleg teh imamo preko svoje spletne strani dostop še do SSKJ2, ŠBL, Dobre knjige, dLib.si, Kamre, DOAJ, World Digital Library in Europeane. Teh dostopov ne beležimo. Skupaj je bilo zabeleženih 422 oddaljenih prijav na 422 obiskanih straneh. Največ prijav beležimo v podatkovno zbirko eBonitete z 209 prijavi.

Biblos

Že leta 2013 smo začeli z izposajo slovenskih e-knjig preko spletnega portala Biblos. V letu 2014 smo začeli z nakupi t. i. licenc, kar pomeni 52 možnih izposoj/licenc. Po 52-tih izposojah licenca poteče, zato je potreben ponoven nakup. Leta 2023 smo lahko ponudili že kar 3.041 licenc, kar je tudi 3.041 različnih naslovov e-knjig. V letu 2023 je osnovni paket, ki je za knjižnico brezplačen, sestavljalo 260 licenc. Knjižnica je za vse tri enote dokupila še 263 licenc, kar je hkrati tudi 263 novih naslovov e-knjig. Izposoja e-knjig iz baze Biblos je v letu 2023 dosegla številko 6.015 izposoj.

Audibook

Od leta 2020 si lahko člani Knjižnice izposodijo zvočne (avdio) knjige preko mobilne aplikacije Audibook. Knjige za izposajo na platformi Audibook so označene s simbolom hiše/knjižnice . Hkrati si lahko izposodijo 5 zvočnih knjig, rok izposoje je 14 dni. V letu 2023 smo dokupili 136 naslovov, skupaj Knjižnica Velenje ponuja 783 naslovov. V letu 2023 si je 225 članov izposodilo 482 zvočnih knjig.

Baza slovenskih filmov

V letu 2022 smo se pridružili knjižnicam, ki svojim članom omogočajo izposajo ogledov filmov iz Baze slovenskih filmov (BSF). BSF je prosto dostopna baza podatkov, slikovnega, pisnega, zvočnega in video gradiva o slovenskih filmih in filmskih ustvarjalcih na spletu, ki sistematično popisuje slovensko filmsko produkcijo in skrbi za digitalno distribucijo domačih avdiovizualnih del. Člani Knjižnice si lahko brezplačno izposodijo film za ogled. V letu 2023 je bilo v bazi 42 naslovov filmov. 60 članov Knjižnice Velenje je opravilo 521 izposoj 42 različnih naslovov filmov. Največkrat izposojen film je bil Cvetje v jeseni (180 izposoj).

07 DOMOZNANSTVO

Prirast v domoznanski zbirki v letu 2023 je 351 enot bibliografsko obdelanega in inventariziranega gradiva, 211 katalogiziranih člankov, oboje v sistemu Cobiss, in 181 digitaliziranih enot z metapodatki obdelanega gradiva v digitalni domoznanski zbirki DIGIDOM.

Zbiranje, nabava in bibliografska obdelava ter inventarizacija knjižnega in neknjižnega gradiva

V letu 2023 smo na domoznanskem oddelku kreirali 532 bibliografskih zapisov; prirast v domoznanski zbirki je 351 enot bibliografsko obdelanega in inventariziranega gradiva ter 211 katalogiziranih člankov – oboje v sistemu Cobiss. Pri zbirateljih, v antikvariatih in na spletu smo iskali gradivo za domoznansko zbirko. Pridobljeno novo domoznansko gradivo: preostanek arhivskega gradiva Gledališča Velenje (programski listi, fotografije, plakati ter tipkopisi dramskih scenarijev) in arhivsko gradivo Gledališča pod kozolcem (fotografije, plakati, gledališki listi in video posnetki dramskih predstav). Pridobili smo tudi nekaj arhivskega arhiva JSKD in del zapuščine Gustava Šiliha, ki so ga podarili OŠ Gustava Šiliha Velenje in svojci Gustava

² na dan 1. 1. 2023

³ Statistični urad Slovenije, <http://pxweb.stat.si/>, stanje na dan 1. 1. 2023

Šiliha; arhiv obsega Šilihove strokovne pedagoške zapise v zvezkih, osebno korespondenco, izviren tipkopis z avtorjevimi pripisanimi korekturami doslej še neobjavljene zgodbe *O Neposlušnem angelu in treh letalcih* ter dramsko delo *Kaverna*.

Digitalizacija domoznanskega gradiva

Digitalizirani so programi prireditev, pisma/razglednice, fotografije, izjave iz arhiva Emila Cesarja, plakati, gledališki listi, video posnetki dramskih predstav. Digitalizacija glasila Gorenje Informator je v teku in bo predvidoma končana v letu 2024.

DIGIDOM – Domoznanska digitalna zbirka

Prirast v Digidomu je 181 enot z metapodatki opremljenega gradiva, zdaj obsega 9027 enot. S pogodbami so urejene avtorske pravice za del gradiva, ki ga bomo lahko prikazovali tudi na spletu (Muzej Velenje, Festival Velenje, Gledališče Velenje, Milan Marič, Tomo Čonkaš, Jože Miklavc, Peter Vrčkovnik).

Spletna stran knjižnice Velenje

Prenova spletne strani Knjižnice Velenje (domoznanstvo) in dodajanje vsebin na spletno stran Šaleških razgledov.

Kamra

V ta spletni portal smo prispevali eno digitalno zbirko z naslovom Kajuhovo dopisovanje z drugimi literati. V Novem tedniku je bila v nadaljevanjih objavljena naša starejša digitalna zbirka Inkarnacije Kunigunde. Prirast večpredstavnih elementov v letu 2023 je 15, ogledov zapisov naše knjižnice je 14.877. Statistika obiska digitalnih zbirk z vključenimi MME zapisov Knjižnice je predstavljena v spodnji preglednici.

Publicistična in založniška dejavnost

V letu 2023 je Knjižnica Velenje izdala kar sedem publikacij, kar velja za eno od najbolj produktivnih let na področju založniške dejavnosti.

- Poslanstvo in vizija zavoda Knjižnica Velenje
Po sprejetju Strateškega načrta Knjižnice Velenje 2023-2027 smo se odločili, da poglobitveni del našega poslanstva in vizije predstavimo v posebni publikaciji. Publikacija je bila posredovana vsem pomembnejšim institucijam v Šaleški dolini in območnim knjižnicam v Sloveniji.
- Šaleški razgledi
Jubilejen in zelo obsežen 20. zvezek družboslovno humanistične knjižne zbirke Šaleški razgledi smo uredili, izdali in javno predstavili; prispevali smo tri članke (David Vidmar Čeru dva članka: Jože Destovnik – *Pozabljeni brat Karla Destovnika – Kajuha* in drugi članek *Julius Horst in veseloigra*; Silvo Grmovšek: *Intervju z Matejem Vrničem*, avtorjem filma *Divja Slovenija*).
- Pika Nogavička
Projekt Lažje berem smo uspešno dopolnili z izdajo knjige Pika Nogavička v lahko berljivi obliki, ki jo je po izvirniku Astrid Lingren ilustrirala Tita Jenko, grafično oblikoval Peter Groznik, besedilo pa so v lahko berljiv način priredile Aksinja Kermauner, Barbara Lučić, Urša Steiner in Petra Stojilov. Testni bralci so bili učenci CVIU Velenje, ki so knjigo z veseljem sprejeli, naletela pa je tudi na izjemen odziv širše po Sloveniji.
- Kajuh 7 in 8
Zaokrožili in s tem zaključili smo zbirko Kajuh 100 z izdajo še zadnjih knjig Kajuh, pesnik partizan (7. knjiga iz zbirke) avtorjev Zorana Smiljanica in Marjana Pušavca in Kajuh, zbrane pesmi (8. knjiga iz zbirke Kajuh 100), ki jo je uredil Vlado Vrbič.
- Krajevna skupnost Konovo: 50 let
Ob petdesetletnici Krajevne skupnosti Konovo smo izdali izčrpno in domoznansko zelo slikovito publikacijo Krajevna skupnost Konovo: 50 let, ki so jo prejeli vsi krajanje Konovega na dom, predstavljena pa je bila na slavnostni prireditvi v Domu krajanov na Konovem.
- Droben list
Obudili smo zbirko Droben list z izdajo poezije domačinke Milojke B. Komprij z naslovom Pod milostjo neba in s spremno besedo Zorana Pevca.
- Razglednici in filma
V letu 2023 smo izdali priložnostni seriji razglednic v počastitev dveh znamenitih Velenjčanov: v počastitev 130. obletnice rojstva pedagoga in literata Gustava Šiliha in 100. obletnice smrti učitelja, kulturnega delavca in zaslužnega slovenskega politika dr. Karla Verstovška. Ob tem smo o obeh pripravili priložnostna filma, ki ju je režiral in realiziral kulturni ustvarjalec leta 2023 v Mestni občini Velenje Stane Špegel.

Domoznanske razstave, prireditve in medijski nastopi

Razstava *Ustvarjeno doma*: razstava letne produkcije tiskovin in zgoščenk iz občin Velenje, Šoštanj in Šmartno ob Paki, osrednje razstavišče Mestne knjižnice Velenje. Razstava je bila predstavljena na VTV in Radiu Velenje. Razstava *Gustav Šilih, znameniti Velenjčan* (osrednje razstavišče Knjižnice Velenje). Razstava *Kajuhovo dopisovanje* v Osrednji knjižnici Celje in pogovor o razstavi. Razstava *Kajuhovo dopisovanje* v Knjižnici Vojnik in pogovor ob razstavi. Razstava Iz zbirke Janeza Osetiča: *Razglednice Maksima Gasparija*, domoznansko razstavišče Knjižnice Velenje. Razstava Iz zbirke Janeza Osetiča: *Prvi tiski in razglednice Antona Aškerca*, domoznanski oddelek Knjižnice Velenje. Bibliopedagoške ure s področja domoznanstva in varstva kulturne dediščine (sodelovali smo z Gimnazijo Velenje). Organizacija in izvedba Šaleških razgledov v živo. Uvodni, pozdravni nagovor Andreje Jurkovnik na domoznanskem večeru v Šoštanju; predavala je Mateja Kumer o dvorcu Gutenbergel. Intervju Andreje Jurkovnik o Kajuhovi zapuščini (za radio Rogla, za dokumentarni prispevek Petra Vrčkovnika o Karlu Destovniku Kajuhu). Besedila za spletne strani naše knjižnice. Besedila za razstave. Prispevki za rubriko Knjižne novosti v tedniku Naš čas.

Študijska referenčna zbirka

Nabava in obdelava gradiva za študijsko zbirko (interna oznaka Čo): prirast v letu 2023 je 18 enot gradiva, skupni obseg zbirke je 3.838 enot.

Zbirka starejših tiskov in neknjižnega gradiva

Nabava, obdelava in inventarizacija gradiva za zbirko starejših tiskovin (interna oznaka bib), prirast v letu 2023 je 39 enot katalogiziranega in inventariziranega gradiva, skupni obseg zbirke je 1.045 enot.

Zbirka Prva berila

V letu 2023 smo Zbirko Prvih beril dopolnili s štirimi naslovi, ki smo jih dobili v dar od vodje združenja Reading Primers International (RPI) iz Nemčije Wandelina Sroka. Prav tako smo postali član te mednarodne organizacije, ki raziskuje tiskana prva berila in ostale izobraževalne medije, namenjene prvemu učenju jezika (Reading Primers Special Interest Group (RP-SIG) of the International Society for Research on Textbooks and Educational Media). Pri raziskovalnem delu italijanskega raziskovalca Lorenza Luattija smo pomagali pri definiranju bibliografije prvih beril za italijanske šole v tujini v času od leta 1890 do 1943.

08 PRIREDITVE in DOGODKI

Prireditve in dogodki v Knjižnici Velenje

Skladno z zapisano vizijo o izvedbi ene večje in odmevnejše prireditve na mesec, smo v letu 2023 uspešno izpeljali vse načrtovane dogodke, prireditve in razstave, ogromno pa je bilo tudi dodatnih dogodkov in razstav, ki sta jih narekovala ponudba in naša pripravljenost za predstavitev aktualnih vsebin. Odziv obiskovalcev prireditev je bil odličen, tudi z obiskom smo zelo zadovoljni. Skozi celo leto so naša razstavišča vseh treh enot Knjižnice Velenje vabila na ogled **sto petinštiridesetih (145) razstav**, med njimi so nekatere nastale v sodelovanju z društvi in zavodi, s katerimi knjižnica vseskozi sodeluje (CVIU, osnovne šole, CSŠ, Vrtec Velenje, UNI3, Društvo Revivas Škale, DPM Levi breg, Rodoslovna skupina Velenje, Gobarsko društvo Marauh). V Knjižnici Velenje vsak mesec postavimo na ogled razstave na šestih razstaviščih, in sicer osrednje razstavišče, otroški oddelek, sončna stena, mladinska soba, domoznansko razstavišče ter steklena dvojčka, občasno pa tudi velike samostoječe razstave na promenadnem razstavišču. Na osrednjem razstavišču so bile januarja in februarja postavljene na ogled tiskovine in zgoščenke, ki so izšle v letu 2022 v občinah Velenje, Šoštanj in Šmartno ob Paki; naslov razstave **Ustvarjeno doma**. Marca smo v knjižnici s Šolskim centrom Velenje postavili razstavo ob **40letnici gibanja mladi raziskovalci za razvoj SAŠA regije**. Aprila je bila v ospredju pregledna razstava Znameniti Velenjčan **dr. Karel Verstovšek**, maja pa razstava o osrednjem gostu Bralne značke za odrasle **Dušanu Šarotarju**. Junjska razstava na osrednjem razstavišču je nosila naslov **Čipka v mojem domu**, julija in avgusta pa **Bazena Šaleške doline**. Septembra in oktobra je bil poleg Pike Nogavičke predstavljen še en knjižni lik, razstava pa je nosila naslov **Čarobni svet Harryja Potterja**. Novembra smo se v knjižnici z razstavo poklonili 130. obletnici rojstva **Gustava Šiliha**, december pa **Kajuhovo leto** zaključili s pregledno razstavo o pesniku. Zelo odmevni in ogledani sta bili razstavi na promenadnem prizorišču **Franc Avberšek – spominska razstava del, naslikanih z usti** in **Big Joco – strip in glasba**. Knjižnica Velenje vsak mesec organizira knjižni sejem starih in rabljenih knjig, potopisno predavanje, ustvarjalno delavnico, srečanje za mlade bralce Cool knjigo, Filmoljubci, bralno srečanje Moč branja, spletni bralni klub Sončni žarek, zeliščarno, tedensko pa različne ure pravljic (pravljčna joga, pravljčna ustvarjalnica, angleške pravljice,

pravljica mediacija). V Centru starejših Zimzelen Topolšica in Domu za varstvo odraslih Velenje lahko varovanci vsak mesec prislusneje predstavitev knjig ali prebiranju zgodb. V letu 2023 smo pripravili tudi posebno uro za varovance z demenco. Knjižnica je v letu 2023 pripravila **tristo osemindeset (368) prireditev** za različne starostne skupine. Zaradi množice dogodkov in prireditev lahko na tem mestu seveda izpostavimo samo nekatere vidnejše oziroma odmevnejše. Januarja smo v Knjižnici Velenje gostili antropologa **dr. Dana Podjeda**, ki je predstavil predavanje Prihodnost človeka v času digitalne preobrazbe ter **Marijana Ruperta**, ki je predstavil knjigo Kajuh Objave. Februarja smo, ob slovenskem kulturnem prazniku in v počastitev Tavčarjevega leta, pripravili glasbeno-literarno poslastico Josip Jurčič & Ivan Tavčar. Projekt so izvajali **Andrej Ofak, Borut Mori in Jure Longyka**. Sredi februarja je dr. Ambrož Kvartič vodil pogovor z **dr. Jožetom Hudalesom** ob predstavitvi knjige Špencir po starem Velenju, v knjižnici pa smo, v sodelovanju z Mariborsko knjižnico pripravili **Pravljčni večer za odrasle**. Ob obletnici Kajuhove smrti sta **Zoran Smiljanič in Marijan Pušavec** predstavila sedmo knjigo iz zbirke Kajuh 100, Kajuh, pesnik partizan. Za konec meseca pa smo pripravili še pogovor z igralko in televizijsko voditeljico **Zvezdano Mlakar**, ki je predstavila knjigo Pogovori, ki so mi spremenili življenje. Knjižnica je v začetku marca pripravila Kajuhov večer s predstavitvijo knjige **Malina Schmidt Snoj, Samo en ples: zgodba Marte Paulin Schmidt – Brine. Peter Rezman** je v pogovoru s Sašo Piano predstavil knjigo Velunja brez godbe zgodbe, **Borut Korun** pa v pogovoru z Mileno Ževart potopisno knjigo Z veslom in peresom po svetu. April je mesec knjige, saj obeležujemo mednarodni dan knjig za otroke (2. april) ter mednarodni dan knjige in avtorskih pravic (23. april), zato se je v knjižnici zvrstila plejada dogodkov. Odprtje razstave **Podobe narave in volje duha: spominska razstava del Franca Avberška, naslikanih z usti**, je sovpadla z 20-letnico Lions kluba Velenje. **Katja Pristušek** je v pogovoru z Nevenko Hvalec predstavila knjigo ABC priročnik učiteljskega poklica. **Karli Čretnik in Jože Krajnc** sta se pogovarjala o nastanku in vsebini knjige Talija Velenjska 1962-2022, ki je izšla ob 60-letnici delovanja Gledališča Velenje. V knjižnici smo ob **Noči knjige za najstnike** v goste povabili priznanega striparja **Zorana Smiljaniča**, pripravili sobo pobega in organizirali branje, ogled filmov ter spanje v prostorih knjižnice. Sredi aprila smo gostili enega najplodnejših komičnih ustvarjalcev v Sloveniji **Žana Papiča**, s katerim se je, o njegovi pesniški zbirki Steklena glava, pogovarjal Uroš Kuzman. Pripravili pa smo tudi zaključek projekta **Odprimo knjige**: Bralna značka za odrasle, ko se je Andreja Ažber pogovarjala o opusu pisatelja, pesnika, publicista in prevajalca **Dušana Šarotarja**. Gostili smo Okroglo mizo na temo Energetika in ogrevanje v Šaleški dolini z zanimivimi gosti. Maja je vsestranski kulturni ustvarjalec **Jože Krajnc** z monokomedijo Moje kulturno življenje nazdravil dvema okroglima obletnicama, 70-letnici rojstva in 60-letnici gledališkega ustvarjanja. **Miran Aplinc** je v okviru predavanj Šaleški razgledi v živo predstavil letalske dejavnosti v Šaleški dolini: »Kakor ptiček v sinji zrak«: od druge svetovne vojne do ustanovitve Aerokluba Velenje; **Jure Godler** pa je predstavil svojo knjigo Doktor Nobody. Junija so člani Gledališča Velenje pripravili **javno bralno vajo Kajuhove drame Mati**, radijski voditelj in pevec skupine Nude **Boštjan Dermol** pa je predstavil pesniško zbirko Trilogija: izbrane pesmi 2015-2022. Za otroke smo pripravili predstavitev lesene didaktične igrče Konstrukta, za najstnike pa **zaključek Filmske značke**. Dopustniška meseca julij in avgust sta bila v znamenju poletnega robo kampa ter tradicionalnih zabavnih sred za otroke. Za odrasle pa smo pripravili potopisno predavanje **Andreja Vojeta** Potopljene skrivnosti, dogodek na Visti Beri z nami na Velenjski plaži (gostja **Milojka B. Komprej in Matjaž Jelen**) ter Koncert za žejne in srečne, kjer sta nastopila **Jernej Dirnbek – Dimek** ter **Davor Klarić**. V september je knjižnica zakorakala z odprtjem šestih Pikinih razstav ter s predstavitvijo knjige **Pika Nogavička v lahko berljivi obliki**, ki jo je v sodelovanju s Centrom za vzgojo, izobraževanje in usposabljanje Velenje ter dr. Aksinjo Kermauner izdala Knjižnica Velenje. Petnajsto sezono projekta **Odprimo knjige**: Bralna značka za odrasle smo pričeli z odlično pisateljico kriminalnih romanov **Ireno Svetek**. Ob mednarodnem tednu gluhih je Medobčinsko društvo gluhih in naglušnih Velenje v prostorih knjižnice pripravilo razstavo ročnih del članov MDGN Velenje, izvedlo tečaj slovenskega znakovnega jezika ter okroglo mizo o problematiki oseb z okvaro sluha. Mladi bralci so z lokalno literarno ustvarjalko **Darjo Arh Centrih** razglasili **Cool knjigo počitnic**. Oktobra smo v knjižnici pripravili dobrodelni koncert za mlade glasbenike. Nastopila sta pevka **Urška Bider** in kitarist **Franjo Jurovič** ter učenci in učitelji Glasbene šole Nazarje, v čigar šolski sklad je še celoten izkupiček. Izpeljali smo predstavitev otroške knjige Tepček Dodo **Marjana Kukovca** ter nove pesniške zbirke **Milojke B. Komprej** Pod milostjo neba, ki jo je izdala Knjižnica Velenje. Odlično pa je bila obiskana predstavitev knjige Gretin greh **Urške Klakočar Zupančič**. Ob koncu oktobra se je v prostorih knjižnice odvila **osrednja občinska slovesnost ob dnevu reformacije**, za katero so program pripravili na **Osnovni šoli Livada**, slavnostni govornik pa je bil **dr. Ambrož Kvartič**. 20. novembra praznujejo slovenske splošne knjižnice, v Knjižnici Velenje pa smo predstavili knjigo **Marjana Kukovca** Bisernica v drugem krogu. Na državni praznik Dan Rudolfa Maistra smo pripravili slavnostni dogodek z naslovom **Gustav Šilih (1893 – 1961), znameniti Velenčan**. Novembrske predstavitve knjig pa smo sklenili s predstavitvijo knjige Vidim. Vidi! Vidiš? (Iz) konteksta Šaleške doline / Artikulirani zapisi **Bojana Pavška** in fotografske refleksije **Ksenije Mikor**. Decembra je Knjižnica Velenje gostila zanimiv dogodek v sodelovanju z Gimnazijo Velenje, pod imenom **#športajmo in berimo**, katerega nosilka je

Mariborska knjižnica; gre za spodbujanje branja med mladimi športniki, ki ga izvajamo nekatere splošne knjižnice pod pokroviteljstvom Olimpijskega komiteja Slovenije. Konec leta je knjižnica v vseh treh enotah, kot vsako leto, postala zbirni center humanitarne akcije zbiranja daril za otroke in starostnike **Božiček za en dan**. Kar se predstavitev knjig tiče, smo v knjižnici leto zaključili s predstavitev pesniških zbirk **Gregorja Kraljiča** Peščene ure ter **Zlatka Kraljiča** Kje je moj dom, angel. Prav tako smo konec leta ponosno gostili v nabito polni knjižnici velikana svetovnega alpinizma **Reinholda Messnerja** in **Vikija Grošlja**, ki sta predstavljala vsak svojo novo knjigo. V sodelovanju z Rotary klubom Velenje, Društvom za pomoč živali Velenje Smrčki ter DPM Levi breg pa knjižnica že tradicionalno organizira praznični bazar in sejem igrač **Klic iz omare**. Leto smo veselo zaključili z disco večerom in gostom Fredijem Milerjem.

Aktivnosti na 34. Pikinem festivalu

V smislu letošnje teme festivala Pika in časovni stroj, je bila Pikina knjižnica letos umeščena v obdobje antike, in sicer na travniku ob Mozaiku. Pravzaprav tokrat ni bilo umetniških četrti v takšni obliki, kot smo jih bili vajeni. Namesto knjižnice je bil letos postavljen tempelj. V duhu antike smo letos zasnovali tudi ustvarjalne delavnice in celotno dogajanje, ki je bilo v naši domeni. Glavni del dogajanja na prizorišču Pikinega festivala s strani Knjižnice Velenje je prisotnost pestrega vsakodnevnega dogajanja na področju knjig, knjižnega in neknjižnega gradiva, didaktičnih igrač, družabnih iger ter nenazadnje najrazličnejših prireditev in animacij. Obiskovalcem želimo predvsem predstaviti številne in raznolike dejavnosti, ki jih sicer izvajamo v Knjižnici Velenje, jih prenesti na prosto v naravo in s tem pokazati, da knjižnice že dolgo niso več samo shrambe knjig. Letos pa je bilo dogajanje malce prilagojeno temi festivala. V ospredju je bil čarobni svet antične Grčije. Pred pričetkom smo si zadali naslednje cilje, ki so bili vsi tudi uspešno realizirani (večina, razen Pikinih razstav, ki so bile v prostorih Mestne knjižnice Velenje, na prizorišču Pikinega festivala, natančneje v in pred antičnim templjem): priprava literarnega stripovskega natečaja Pika potuje s časovnim strojem; otvoritev razstav in predstavitev knjige Pika Nogavička v lahko berljivi obliki ter tipne slikanice Pika Nogavička (5. 9. 2023): Bralka meseca: razstava knjižnega in neknjižnega gradiva častne pokroviteljice 34. Pikinega festivala Milene Zupančič (steklena dvojčka); Čarobni svet Harryja Potterja (osrednje razstavišče); Pika se skozi čas potika – razstava otrok in vzgojiteljic Vrtca Velenje (otroški oddelek); – Pika Nogavička: ilustracije Tite Jenko (sončna stena); Pikino potovanje skozi čas – razstava učencev 4. in 6. razredov Osnovne šole Mihe Pintarja Toleda; 33. Pikin festival (domoznansko razstavišče); razstava na prizorišču (v templju): Pikine, Aničine in Tomaževe izjave iz knjige A. Lindgren Pika Nogavička; – Antični bogovi in junaki; skrivnostni kovček z zakladom; različne ustvarjalne delavnice – letošnja izdelava izdelkov je seveda sovpadala s temo festivala, več ali manj so bili vsi izdelki na temo potovanja v preteklost, predvsem v obdobje antike (antična zaplestnica, lovorov venec, sovica modrosti, antični medaljoni ...); družabne didaktične in motorične igre (poigravanje in računanje z rimskimi številkami, prevzemanje vloge grških bogov, predstavitev olimpijskih iger ...), v dopoldanskem času; poseben kotiček s knjigami (pravljice, uganke, pesmice); družinska pravljica joga: s pomočjo knjig o antičnih junakih so se otroci in starši vživeli v like. Nekateri so bili resnično domiselni in ves živ žav okoli jih prav nič ni motil, brez težav so se za nekaj minut popolnoma osredotočili na poslušanje zgodbe ali tihega instrumenta, ki ponazarja padanje dežja; kombinacija pravljic in joge (ki jo otroci doživljajo kot telovadbo) se je izkazala za pravo uspešnico, saj je v tem primeru povezan otroški domišljijski svet z gibanjem in sprostitvijo, kar je praviloma otrokom zelo všeč; poleg tega tukaj, za razliko od večine drugih športov, ni tekmovanja, prav vsak otrok je enako dober; zaključek Pikine bralne značke (podelitev Pikinih priznanj in gumbkov ter predstava Zavoda Enostavno Prijatelji V knjigi skriti zaklad). S projektom Pikina bralna značka smo pričeli leta 2012 v okviru EPK in v njem sodelujejo tudi otroci bivših partnerskih mest, vsako leto pa se priključi še kakšna nova knjižnica, skupno trenutno sodeluje osem knjižnic; otrokom ponudimo pester izbor nagajivih, hudomušnih, »pikastih« knjig in Pikino beležko, v katero svoja občutja o prebranem narišejo ali napišejo; zaključna prireditev s podelitvijo poteka vsako leto v okviru Pikinega festivala (letos je Pikino bralno značko osvojilo okoli 496 bralcev, od tega 200 velenjskih); podelitev Pikine bralne značke za otroke 1. triade OŠ Mihe Pintarja Toleda, ki so sodelovali kot skupina; zanje pripravimo podelitev v dopoldanskem času, ko obišejo Pikin festival.

Prireditve in dogodki v Mestni knjižnici Šoštanj

Leto 2023 je bilo uradno spominsko leto ob 100. obletnici rojstva Karla Destovnika - Kajuha. V tem letu smo v Mestni knjižnici Šoštanj pripravili kar 7 večjih razstav na glavnem razstavišču in več manjših. Priredili smo več samostojnih dogodkov, namenjenih odraslim, mladini in otrokom: 7 potopisnih večerov, 12 knjižnih sejmov, 4 predavanja, 4 predstavitve knjig in 26 pravljicnih dogodkov. Izvedli smo 26 bibliopedagoških ur, 4 v okviru projekta Rastem s knjigo, 13 v okviru kulturnega dneva Osnovne šole Karla Destovnika - Kajuha, Šoštanj in likovnega natečaja ob 100. obletnici rojstva Ele Peroci, dve bibliopedagoški uri za starše in otroke Vrtca Šoštanj, enoti Gaberke in Topolšica ter več dopoldanskih obiskov ure pravljic za otroke Vrtca Šoštanj.

Sodelovali smo v humanitarni akciji Božiček za en dan ali majhna škatla za velik nasmeh, kjer smo s pomočjo občanov Šoštanja zbrali 40 daril. V januarju smo začeli z RFID izposojno. Fotograf Stane Jeršič je izvedel promocijsko fotografiranje knjižnice. 27. marca smo opravili inšpekcijski pregled požarne varnosti. V mesecu aprilu smo pridobili dva nova monitorja pri izposojnem pultu, nov računalnik na desnem izposojnem mestu (izposoja 1), v maju pa še nov računalnik na levem izposojnem mestu (izposoja 2). S tem sta bili v celoti posodobljeni obe izposojni mesti. V maju in juniju smo sodelovali v programu socialne vključenosti v sodelovanju z Zavodom RUJ. V juliju smo pridobili 48 m knjižnih polic. Dva obojestransko regala smo dodali pri družbenih romanih, regal 14. Združili smo regala 12 in 13 in dodali en obojestranski regal pri kriminalnih romanih. V septembru smo postavili novo zbirko Lažje berem, ki je bila zelo dobro sprejeta s strani bralcev. Za uporabnike smo pridobili dva nova računalnika, tako imamo sedaj tri uporabniška, računalniška mesta. Ker so bili v preteklih letih računalniki poškodovani s strani uporabnikov, smo pridobili tudi tri računalniške omarice. V Mestni knjižnici Šoštanj smo v septembru občanki omogočili opravljanje družbeno koristnega dela v obsegu 415 ur, ki bo predvidoma zaključeno v marcu 2024.

Prireditve in dogodki v Knjižnici Šmartno ob Paki

Dejavnosti za otroke: pravljčna joga za otroke; predšolska bralna značka in Pikina bralna značka; vrtec na obisku (sodelovanje z lokalnim in zasebnim vrtcem); • projekt Rastem s knjigo; poletni knjižni kviz. Dejavnosti za odrasle: literarni večer – predstavitev knjige; pogovorna skupina Šmartnice; O Šmarčanih malo drugače; bralna značka za odrasle Odprimo knjige; različni bralni projekti.

V Knjižnici Šmartno ob Paki smo izvedli različne dogodke ter dejavnosti za otroke in odrasle. Dobro sodelujemo z lokalnim in zasebnim vrtcem, osnovno šolo, občino Šmartno ob Paki ter Mladinskim centrom. V januarju in februarju je knjižnica gostila obsežno razstavo častnega občana in vsestranskega umetnika **Jožeta Napotnika**. Razstava, Ko oči slišijo, je obiskovalcem ponudila raznobarno paleto Jožetovega ustvarjalnega življenja. S postavitvijo razstave v naš prostor je knjižnica dobila čisto drugačen duh in nove razsežnosti. Knjižnico so v tem času obiskovali različni obiskovalci, Jožetovi prijatelji in ljubitelji njegove umetnosti. Prišli so z različnih koncev Slovenije in vsak izmed njih je imel oziroma še ima kakšno povezavo z umetnikom in zgodbo, ki jo je rad podelil z nami. Med uspešnejšimi dogodki je bila tudi predstavitev knjige Pravljična Slovenija, ki jo je napisala lokalna avtorica **Darja Arh Centrih** in ilustrirala Lea Svrzikapa, ki je v otroštvu živela v Šmartnem ob Paki. Izid knjige je podprla Občina Šmartno ob Paki. Za predšolske otroke smo pripravili malo drugačno uro druženja, ki smo jo poimenovali *Knjižničar za en dan* in tako otrokom predstavili poklic knjižničarja. Ta dan so si lahko otroci sami poskusili izposoditi in vrniti knjigo, preizkusili pa so se tudi v razvrščanju knjig po abecednem vrstnem redu.

09 PROMOCIJA IN OBVEŠČANJE

Knjižnica Velenje (z enotama Šoštanj in Šmartno ob Paki) je v letu 2023 organizirala 355 prireditev in okoli 100 razstav. Standard oz. priporočilo je za Knjižnico Velenje - 229, Šoštanj – 44 in Šmartno ob Paki – 16 dogodkov. Število obiskovalcev prireditev v Velenju je bilo 8.374, v Šoštanju 820 in Šmartnem ob Paki 370 (skupaj 9.564 obiskovalcev). Seveda je bilo obiskovalcev prireditev več, saj teh, ki si pridejo ogledat razstave ne beležimo. Skozi vse leto smo sodelovali z mediji (1x mesečno gostovanje v oddaji Dobro jutro na VTV, sicer tedensko pošiljanje obvestil o dogodkih), tedensko pošiljanje obvestil o dogodkih na Naš čas, Radio Velenje in Moj radio. Vzpostavili smo dobro komunikacijo z mediji, ki večkrat objavljajo o dogajanju v knjižnici, kar se pozna tudi pri obisku prireditev. Vseskozi smo objavljali dogodke in poročila o prireditvah na Meta (Facebook) strani Knjižnica Velenje (povprečno 60 objav na mesec), kjer imamo kar 4.805 sledilcev, od tega 67,8 % žensk in 32,2 % moških, ki so povprečno stari med 25 in 64 let. Občasno objavljamo na Instagramu knjižnice (90 objav in nekaj *storyjev*), kjer imamo 913 sledilcev. Tudi spletna stran knjižnice je pomemben dejavnik promocije.

10 IZOBRAŽEVANJE IN RAZVOJ KADROV

V Knjižnici Velenje se zelo dobro zavedamo, da se učenje ne zaključí s končano formalno izobrazbo, temveč je proces, ki traja vse življenje. Zato namenjamo izobraževanju zaposlenih posebno pozornost, v smislu različnih izpopolnjevanj, upoštevajoč želje zaposlenih ter seveda potreb v delovnem procesu. V letu 2023 so se zaposleni udeležili več kot 110 različnih vrst izobraževanj, od strokovnih, ki so v ožji povezavi z bibliotekarstvom (strokovne srede, podatkovne zbirke v knjižnici, knjižnica in starejši, izobraževanja za osebe s posebnimi potrebami, verodostojnost virov ipd.), do ostalih usposabljanj, predvsem na digitalnem področju, ki zagotavljajo, da smo vedno v koraku s trendi (elektronske baze podatkov, digitalna orodja v knjižnicah, varstvo osebnih podatkov, ChatGPT, iskanje in uporaba e-virov v

knjižnicah ipd.). Sodelavka, ki se je odločila nadaljevati izobraževanje v visokošolskem programu Management v socialni in izobraževanju, je študij uspešno zaključila. Druga sodelavka pa zaključuje študijski proces Interdisciplinarnega doktorskega študijskega programa Humanistika in družboslovje, področje Andragogika. Bibliotekarski strokovni izpit so opravili trije sodelavci, in sicer dva sodelavca za bibliotekarja, ena pa za knjižničarja, kar je sicer tudi z zakonom predpisan pogoj za opravljanje strokovnega dela v knjižnici.

11 INFORMATIKA

Tehnologija RFID

Tehnologijo RFID uporabljamo v vseh treh enotah Knjižnice. V Velenju imamo 3 izposojne avtomate in vračalnik, v Šoštanju in Šmartnem ob Paki pa izposojno ploščo, ki jo uporablja knjižničarka pri izposoji in vračanju gradiva.

Osebni računalniki

V Knjižnici je za uporabnike na voljo 35 osebnih računalnikov z dostopom do interneta, samo v enoti Velenje pa 22. Vsi računalniki imajo nameščen programski paket Microsoft Office. Za uporabo kataloga COBISS+ je namenjenih 5 računalnikov. Osebnih računalnikov lahko z vpisom uporabniškega imena in gesla uporabljajo le člani. Uporabniki, ki niso člani knjižnice in želijo uporabljati računalnike, lahko uporabljajo računalnik, kjer vpis uporabniškega imena ni potreben. Uporaba računalnikov je v Knjižnici brezplačna. V Knjižnici je omogočeno tiskanje s pomočjo Printbox-a, ki je samopostrežni kiosk za tiskanje, kopiranje in skeniranje in je na voljo na različnih lokacijah po Sloveniji.

Brezžična omrežja v Knjižnici Velenje

V Knjižnici Velenje se lahko uporabljajo tri brezplačna brezžična omrežja: Eduroam, Libroam, Libnet in Knj-vel-jav. Eduroam (education roaming) je mednarodna federacija brezžičnih omrežij za uporabnike iz izobraževalne in raziskovalne sfere. Študenti, učenci, pedagogi, raziskovalci in drugi lahko uporabljajo vsako brezžično omrežje Eduroam v Sloveniji ali tujini in to ne glede na to, ali si na domači ustanovi ali v tujini. Prav tako je za knjižnice vzpostavljeno brezžično omrežje Libroam. Brezžično omrežje KNJ-VEL-JAV je dostopno za vse uporabnike (prijava z javno dostopnim geslom), za člane knjižnice pa je dostopno brezžično omrežje Libnet, ki omogoča identifikacijo uporabnikov preko Cobiss podatkov.

Spletna stran Knjižnice Velenje: <https://www.knjiznica-velenje.si/>

Spletna stran knjižnice Velenje www.knjiznica-velenje.si je lani zabeležila 6.326 obiskov in 10.151 ogledov strani. Spletno stran je uporabilo 3.652 različnih uporabnikov, ki so na spletno stran dostopali neposredno in ne preko drugih spletnih strani. Večino dostopov na spletno stran knjižnice beležimo iz Slovenije (90,29 %), ostali dostopi so zabeleženi predvsem iz sosednjih držav. Največ uporabnikov uporablja brskalnik Chrome (59,33 %), sledi Edge (16,13 %) ter Safari (8,51 %). Operacijski sistem, ki se uporablja za dostop do naše spletne strani, je v največji meri še vedno Windows (47,67 %), na drugem mestu je Android (44,16 %), na tretjem iOS (9,18 %).

Spletna stran Prva berila: <https://www.prvaberila.si/>

21. septembra 2018 je bila otvoritev stalne zbirke Prvih beril. Ob tej priložnosti smo izdelali spletno stran www.prvaberila.si, ki ima dva glavna namena; prvi je spletna predstavitev zbirke Prvih beril in osnovna informacija o postavitvi v Knjižnici, drugi namen pa je spletna stran kot pripomoček pri vodenju po razstavi. V razstavišču se spletna stran lahko uporablja na ekranu na dotik. V času od 1. 1. 2023 do 31. 12. 2023 je bilo zabeleženih 908 ogledov strani, seveda so v to všteti ogledi preko svetovnega spleta kot tudi ogledi, ki so bili opravljeni v razstavišču. 88,2 % je bilo novih ogledov, 11,8 % je bilo vrnjenih uporabnikov. Spletna stran je zabeležila največ ogledov med mesecem januarjem in julijem. 60 % obiskovalcev obišče spletno stran preko mobilnih naprav. Preko namiznega računalnika obišče spletno stran 40 %. Na spletni strani je največ zanimanja za strani *Slovenska berila* ter *O zbirki*, nato sledita strani o *Marjanu Marinšku* in *Zanimivosti*.

Spletna stran Šaleški biografski leksikon: <http://saleskibiografskileksikon.si/>

Spletno stran je v obdobju 1. 1. 2023 do 31. 12. 2023 obiskalo 5.079 uporabnikov, ogledov je 14.050. V letu 2023 je bilo dodanih 6 novih gesel.

Družbena omrežja

Dogodke, ki jih organizira Knjižnica, objavljamo in promoviramo na spletni strani in družbenih omrežjih, Meti in Instagramu. V letu 2023 smo imeli na Meti povprečno 60 objav na mesec, kjer imamo 4.805 sledilcev. Na Instagramu smo objavili 90 objav, kjer imamo 913 sledilcev.
11.8 Mobilne aplikacije Knjižnice

Za uspešno komunikacijo s Knjižnico so na voljo različne brezplačne aplikacije. Med najbolj pogosto uporabljenimi sta aplikaciji: mCobiss, ki se uporablja za pregled izposojenega gradiva, podaljševanje roka izposoje, rezervacije ali naročanje gradiva, medknjižnično izposajo in člansko izkaznico; eFollowr, ki se uporablja za pregled prireditvev, ki se odvijajo v Knjižnici; z vpisom si lahko uporabniki uredijo obveščanje o prireditvah in dogodkih, ki jih prejmejo preko potisnega sporočila na telefonu.

12 FINANČNO POSLOVANJE

Prihodki so znašali **1.465.074,72 €**, od tega je bilo nejavnih prihodkov 91.934 € (6,28 %). Prihodki so bili izvedeni pravočasno in v skladu s podpisanimi pogodbami z vsemi tremi občinami in ministrstvom za kulturo (nakup gradiva).

Odhodki so znašali **1.464.214,87 €**, od tega so stroški dela predstavljali 65 % vseh odhodkov. Presežek prihodkov nad odhodki (po odbitku davka od dohodka pravnih oseb 6,43 €) v letu 2023 znaša 853,42 €. Odhodki so bili ob manjših odstopanjih realizirani v skladu s sprejetim finančnim načrtom. Vlaganj v osnovna sredstva je bilo 66.350,85 €, investicij 112.303, skupaj 179.024.

Finančno poslovanje Knjižnice Velenje je bilo v letu 2023 stabilno, proti koncu leta se je že odražalo povišanje cen materialnih stroškov, plač in nakupa knjig, pa tudi stroški, ki nastajajo v zvezi z upravljanjem objekta Center NOVA. Knjižnica Velenje kot upravljalec dela objekta, ki je v lasti Mestne občine Velenje, na stroške, ki nastajajo z upravljanjem objekta v Velenju (Center NOVA) nima nobenega vpliva, ker upravljalca celotnega objekta določa večinski lastnik objekta.

13 INVESTICIJE, VZDRŽEVANJE OBJEKTOV IN OPREME, NAKUPI

V letu 2023 je bilo investicijsko vloženih sredstev v osnovna sredstva Knjižnice Velenje 66.721,59 evrov, investicije v prostore in opremo v zgradbi Centra NOVA, katerih lastnik je Mestna občina Velenje, pa so znašale 112.302,59 evra. Nakup drobnega materiala je znašal 12.566 evrov, za nakup knjig in ostalega gradiva smo namenili 120.547 evrov. Glavna predvidena letna investicija v zamenjavo hladilnega agregata za potrebe delovanja lastniških prostorov Mestne občine Velenje v objektu Centra NOVA (Knjižnica in dvorana Festivala) v Velenju, je bila v celoti izvedena (vrednost 97.409 evrov z DDV). Obenem smo izvedli tudi investicijo v Pravljичni sobi (otroški igralnici), ki do sedaj ni imela zagotovljenega hlajenja in ogrevanja (vrednost 12.462,92 evra z DDV). V dogovoru z ustanoviteljico smo po pooblastilu vodili postopke na prijavi na javni razpis Ministrstva za kulturo RS za vzdrževanje kulturne infrastrukture in pridobili sredstva v višini 45.014,65 evrov (upravičeno je bilo petdeset odstotkov stroškov investicije brez DDV), ki so bila v celoti s strani ministrstva nakazana v proračun ustanoviteljice. Tako je MO Velenje dejansko iz proračuna za to načrtovano investicijo z dopolnitvijo posega v Pravljичno sobo financirala namesto predvidenih 100.000 evrov le 64.862,27 evrov. Zamenjali smo tudi počeno steklo v oddelku domoznanstva in zagotovili tudi dodatno prezračevanje oddelka (vrednost 14.894 evrov, delno krito s strani zavarovalnice). Zamenjali smo vhodna požarna vrata v službene prostore v Velenju, ki so bila večkrat v okvari, obenem pa niso zagotavljala funkcije v skladu s standardi varstva pred požari. Začeli smo slikopleskarska dela v celotni knjižnici v Velenju, ki bodo zaključena v letu 2024. Za računalniško opremo smo namenili 17.879 evrov (delno sofinancirano s strani ministrstva za kulturo), za različna dodatna stojala 1.186 evrov, za pohištvo 3.810 evrov, za nakup novega čistilnega stroja 4.573 evrov in elektronsko lupo za lažje branje 2.630 evrov.

Za Mestno knjižnico Šoštanj smo nabavili za posodobitev izposoje dva nova računalnika z monitorjema pri izposojnem pultu. Namestili smo tudi 48 metrov dodatnih knjižnih polic. V Knjižnici Šmartno ob Paki smo namestili nove obešalnike v kuhinjskem prostoru, namestili oglasno tablo v predprostoru knjižnice, zagotovili preobleko blazin za sedenje na tleh in posodobili razstavni prostor na otroškem oddelku.

14 KADROVSKE ZADEVE

V letu 2023 je bilo v Knjižnici zaposlenih (z različnim statusom) skupaj triintrideset delavcev, od tega šestindvajset delavcev za nedoločen čas, trije za določen čas in štirje preko programov javnih del. V letu 2023 se je upokojila ena delavka.

ZAKLJUČEK

Knjižnica predstavlja fizični in virtualni prostor učenja, prireditve, srečevanj, informacijsko središče lokalne skupnosti, prostor druženja, socialnega mreženja ter demokratičnega sooblikovanja družbe. S pestro in kakovostno ponudbo knjižničnega gradiva in kulturnih, izobraževalnih ter prostočasnih dejavnosti in prireditev knjižnica vplivamo na kakovost življenja posameznika in družbe.

Takoj v začetku leta 2023 smo se kot kolektiv knjižnice soglasno odločili, da pri predstavitvi naših strateških načrtov, poslanstva in vizije, predstavimo tudi sebe. Vsakega posebej. Zato, ker želimo kot odgovorne osebe delovati v skupnosti, javno in prepoznavno. Izdali smo lično in slikovito publikacijo, ki je v našem okolju, pa tudi širše po Sloveniji, naletela na odobravalno in zelo pohvalen odziv.

V programu za leto 2023 smo si zadali naslednje cilje:

- nemoteno izvajanje osnovne dejavnosti, tj. koordinacija knjižnične dejavnosti na območju delovanja Knjižnice v občinah Velenje, Šoštanj in Šmartno ob Paki;
- nadaljnje zviševanje stopnje kakovosti in neposrednega stika s člani in uporabniki Knjižnice in oblikovanje še bolj kakovostne knjižnične storitve;
- ohranjanje že ustaljenih prireditev in bibliopedagoške dejavnosti v Knjižnici;
- okrepljeno povezovanje z vsemi javnimi kulturnimi, vzgojno-izobraževalnimi in socialnimi ustanovami v lokalnem okolju ter civilno družbenimi organizacijami in posamezniki z namenom uresničevanja ciljev razvoja lokalnih skupnosti knjižničnega območja in - ohranjanje finančne in kadrovske stabilnosti Knjižnice.

Ocenjujemo, da smo pri vseh temeljnih ciljih bili zelo uspešni, o čemer pričajo tako kvantitativni kot kvalitativni kazalci iz tega poročila. Finančno poslovanje je bilo vseskozi nadzorovano in obvladano, kljub temu da je bilo leto 2023 zaradi podražitev vseh dobrin in dviga materialnih stroškov in plač zelo zahtevno. Knjižnica seveda vsako leto še posebej nameni pozornost dogodkom in projektom, ki so povezani s knjigo, bralno pismenostjo in bralno kulturo. Leto 2023 je bilo tudi Kajuhovo leto. Večletne naše aktivnosti v zvezi s predstavitvijo pesnikovega dela in življenja smo kronali konec leta, ko smo vsem (480) devetošolcem iz Šaleške doline podarili knjigo Kajuh pesnik partizan. Morda je našla častno mesto na njihovih knjižnih policah.

Vsako leto tudi gostimo proslavo ob slovenskem državnem prazniku Dnevu reformacije. Zato je za zaključek tega poročila vredno še enkrat povzeti misel in prizor iz scene, ki so jo v letu 2023 pripravili učenci in učitelji Osnovne šole Livada: ***Vse, kar potrebuješ, je knjiga!***, pospremljen s portreti Primoža Trubarja.

DOBIMO SE V KNJIŽNICI!

